

Bibeloversettelse som fag og utdanning

Det startet for mer enn to tusen år siden, i den nordafrikanske havnebyen Alexandria. Den hebraiske bibelen ble oversatt til gresk, og byens jødiske befolkning fikk dermed tilgang til gudsordet på sitt eget talespråk. Og siden har det bare fortsatt. Bibelen er prinsipielt og praktisk oversettbar, og den kristne kirke har opp gjennom århundrene – om enn med noe varierende vektlegging – opplevd det som en stadig utfordring å oversette de gamle hebraiske, arameiske og greske tekstene til de ulike talespråk som blir benyttet blant kristne.

Vår generasjons svar på denne utfordringen kan sammenfattes i to utviklingstrekk. For det første opplever vi en sterk økning av antallet oversettelsesprosjekt. Dels i tradisjonelt kristne sammenhenger, med nyoversettelser og revisjoner. Men ikke minst i nye sammenhenger, der Bibelen oversettes til språk – og kulturer – der gudsordet tidligere ikke har vært hørt. Organisasjoner for bibeloversettelse og bibeldistribusjon – så som United Bible Societies og Wycliffe Bible Translators – står sentralt her, og de samarbeider om felles mål. For det andre opplever vi en stor grad av profesjonalisering, i den forstand at de utfordringer som ligger i selve oversettelsessituasjonen etter hvert blir møtt med forskning og institusjonalisert fagutvikling.

Begge utviklingstrekk er etter hvert synlige også i vår norske sammenheng. Aldri tidligere har så mange nordmenn vært engasjert internasjonale oversettelsesprosjekt som i dag. Og aldri tidligere har vi i norsk sammenheng hatt et sterkere fokus på forskning og fagutvikling relatert til det å oversette Bibelen. Et eksempel på det siste er Misjonshøgskolens oppbygging av forsknings-

messig kompetanse på bibeloversettelse og høgskolens planer om å starte opp en utdanning i bibeloversettelse. I forbindelse med disse planene arrangerte Norsk Forum for Bibeloversettelse et seminar på Misjonshøgskolen 12. desember 2005. Og de fem foredragene som ble gitt der – alle av lærere ved Misjonshøgskolen – utgis i dette heftet av Norsk tidsskrift for misjon.

Artiklene eksemplifiserer noe av spennvidden i bibeloversettelse som fag og utdanning. To av artiklene ser på oversettelsestekniske problemstillinger: Kartveit analyserer bruken av markører i fortellende tekster i Det gamle testamente, og Matre drøfter oversettelse av noen sentrale paulinske begreper til Mali-fulani. Så er det også to artikler som ser på mer oversettelsespolitiske problemstillinger: Strandénæs drøfter ulike utfordringer for moderne kinesiske bibeloversettelser, og selv gir jeg en oversikt over den plass bibeltolkning og bibeloversettelse har innenfor afrikanske høyskole- og universitetsmiljøer. I tillegg er det også en femte artikkel der jeg drøfter etableringen av bibeloversettelse som et studietilbud ved Misjonshøgskolen.

De fem artiklene eksemplifiserer som nevnt noe av spennvidden i bibeloversettelse som fag og utdanning, men samtidig har de en felles horisont. Det dreier seg om å skape kunnskap og forme fagfolk innenfor et svært viktig felt, nemlig det å gi stadig nye generasjoner og språkgrupper anledning til å lese gudsordet på sitt eget språk.

Knut Holter